

Regeringen
Kulturdepartementet

Yttrande över Institutet för språk och folkminnets förslag till handlingsplan för bevarande av de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romska

Dnr Ku2020-1900

Skolverket välkomnar Institutet för språk och folkminnets (i fortsättningen kallat Isof) förslag till handlingsplan för bevarande av de nationella minoritetsspråken och ställer sig bakom ambitionsnivån i utredningen. Myndigheten delar uppfattningen att det behövs flera olika åtgärder för att språken ska kunna överleva, revitaliseras och överföras till kommande generationer.

Skolverket kommenterar i yttrandet de förslag som direkt berör myndigheten och lämnar följande synpunkter på förslagen.

Sammanfattning

Skolverket tillstyrker följande förslag utan kommentar:

- 3.2 Pedagogiskt material för förskolan
- 3.4.1 Fjärrundervisning via kommunöverskridande samarbete
- 3.4.2 Inventering av antalet lärare med kunskaper i nationella minoritetsspråk
- 3.6.2 Lärare i modersmål ges möjlighet till behörighet
- 3.7 Portal för delning av pedagogiskt undervisningsmaterial

Skolverket tillstyrker följande förslag med kommentar eller förtydliganden:

- 3.4.2 Reglera undervisningstiden i modersmål
- 3.7 Produktionsstöd för läromedel

Skolverket avstyrker följande förslag:

- 3.2 Fjärrundervisning för förskolor
- 3.2 Underlätta för huvudmän att starta förskolor med inriktning mot de nationella minoritetsspråken

- 3.2 Allmänt råd om tillämpningen av 8 kap. 12§ skollagen
- 3.2 Komplettering av förskolans läroplan
- 3.4.1 Riksintag för tvåspråkig undervisning
- 3.4.2 Nationella minoritetsspråk inom ramen för språkval ska erbjudas alla elever
- 3.5 Riksrekryterande gymnasieutbildning med inriktning mot nationella minoriteter

3.2 Förskolan

Skolverket avstyrker förslaget att myndigheten ska undersöka förutsättningar och omständigheter hos förskolor som genom fjärrundervisning ansluter eller önskar ansluta sig till andra förskolors flerspråkiga verksamhet. Myndigheten menar att förslaget inte är förenligt med gällande bestämmelser. Av 21 kap 4 § skollagen¹ framgår att fjärrundervisning inte får användas i förskolan.

Skolverket tillstyrker förslaget att myndigheten ska utforma ett pedagogiskt material till stöd, information och hjälp för modersmåls lärare och pedagoger på förskolor med inriktning mot ett eller flera av de nationella minoritetsspråken.

Skolverket avstyrker förslaget att myndigheten ska se över hur man kan underlätta för kommuner och andra skolhuvudmän att starta förskolor med inriktning mot de nationella minoritetsspråken. Myndigheten delar utredningens bedömning att förskolor som erbjuder reella språkmiljöer där barnen kan tala sitt minoritetsspråk är det som kan förväntas ge bäst resultat i revitaliseringssammanhang. Dock menar Skolverket att det är oklart på vilket sätt myndigheten ska underlätta för huvudmän att starta sådana förskolor som beskrivs i förslaget och att detta bör utredas vidare. Enligt 2 kap 2§ skollagen är kommuner huvudmän för bland annat förskola. Ärenden om godkännande av enskild som huvudman för förskola handläggs enligt 2 kap 7 § andra stycket skollagen av den kommun där utbildningen ska bedrivas. Utredningen föreslår även ett riktat statsbidrag till förskolor med sådan inriktning och Skolverket menar att ett sådant statsbidrag kan vara lämpligt i fall där det handlar om vissa elevgrupper och att detta bör vägas in i bedömningen.

Skolverket avstyrker förslaget om ett allmänt råd om tillämpningen av 8 kap. 12 § skollagen om förskoleverksamhet som bedrivs helt eller till väsentlig del på finska, meänkieli eller samiska. Myndigheten delar dock utredningens bedömning att det finns ett behov av stöd till huvudmännen i att arbeta i enlighet med den aktuella bestämmelsen. Allmänna råd ska fungera som stöd till målgrupperna för hur författningar som rör utbildning bör tillämpas. Skolverket menar dock att ett allmänt råd inte är den bästa lösningen i förhållande till den aktuella författningen och dess förarbeten. Myndigheten förespråkar istället ett metodstöd för hur huvudmännen kan arbeta i enlighet med skollagens bestämmelse i 8 kap. 12a §

---

¹ SFS 2010:800

och föreslår att ett sådant material tas fram i samband med stödet till huvudmännen om förskola på finska, meänkieli eller samiska.

Skolverket avstyrker förslaget om en komplettering av förskolans läroplan för de förskolor som har en inriktning mot ett eller flera nationella minoritetsspråk. Myndigheten menar att nu gällande formuleringar i förordningen om läroplan för förskolan² tillåter sådana förskolor att skapa språkmiljöer där barnen erbjuds reella möjligheter att tala sitt minoritetsspråk och överföra och utveckla ett kulturarv – värden, traditioner och historia, språk och kunskaper – till barnen.

3.4 Grundskolan

3.4.1 Tvåspråkig undervisning

Skolverket tillstyrker förslaget att lämplig myndighet bör uppdras att undersöka möjligheterna att genom kommunöverskridande samarbete anordna modersmålsundervisning och tvåspråkig undervisning via fjärrundervisning.

Skolverket avstyrker förslaget om riksintag för skolor som erbjuder tvåspråkig undervisning. Myndigheten menar att nu gällande formuleringar i 9 kap 12 – 13 §§ skolförordningen samt förordningen (2003:206) om försöksverksamhet med tvåspråkig undervisning ger huvudmän möjlighet att erbjuda tvåspråkig undervisning.

3.4.2 Nationellt minoritetsspråk införs som ämne

Skolverket har i yttrande³ över betänkandet *För flerspråkighet, kunskapsutveckling och inkludering – Modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål (SOU 2019:18)* tillstyrkt förslaget att reglera undervisningen i modersmål med kommentaren att det är av stor vikt att förslaget underbyggs och konkretiseras samt att konsekvenserna av en reglering utreds för att skapa en helhetsbild av konsekvenserna för elever, lärare och huvudmän. Skolverkets bedömning i frågan kvarstår.

Skolverket avstyrker förslaget att nationella minoritetsspråk inom ramen för språkvalet ska erbjudas alla elever. Myndigheten menar att förslaget inte är förenligt med gällande bestämmelser. Av 10 kap 7 § skollagen framgår att en elev som tillhör någon av de nationella minoriteterna ska erbjudas modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk. En förutsättning för elever som inte tillhör de nationella minoriteterna och som vill läsa sitt modersmål är bland annat att eleven har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska språket.

---

² SKOLFS 2018:50

³ Skolverkets dnr. 2019:1901

Skolverket tillstyrker förslaget att en inventering av antalet lärare med kunskaper i nationella minoritetsspråk bör ske.

3.5 Gymnasium

Skolverket avstyrkte i yttrandet över betänkandet *Nationella minoritetsspråk i skolan – förbättrade förutsättningar till undervisning och revitalisering* (SOU 2017:91) förslaget att gymnasieutbildning med inriktning mot nationella minoriteter ska bli riksrekryterande. Myndigheten föreslog ett förtydligande gällande begrepps användningen för att kunna ta ställning till förslaget. Skolverket gör samma bedömning gällande motsvarande förslag om yrkesförberedande nationella program.

3.6.2 Lärarutbildningar

Skolverket tillstyrker förslaget att lärare som undervisar i modersmål utan att vara behöriga samt legitimerade lärare i andra ämnen och som talar ett nationellt minoritetsspråk ges möjlighet att bli behöriga i ämnet.

3.7 Läromedel

Skolverket instämmer i utredningens bedömning att marknaden är för svag för att kommersiella läromedelsförlag ska ta sig an uppgiften. Skolverket tillstyrker förslagen om ett produktionsstöd riktat till de kommersiella förlagen för framtagning av läromedel samt om uppdraget att etablera en portal för delning av pedagogiskt undervisningsmaterial. Skolverket vill även peka på alternativet att myndigheten ges i uppdrag att upphandla läromedelsproduktion för att kunna styra tillgången dit behoven bedöms vara som störst. Skolverket menar att det är av vikt att framtagandet av läromedel förankras med de nationella minoriteterna.

7 Konsekvensbedömning

Skolverket har inga synpunkter i sak på utredningens konsekvensbedömning; dock noterar myndigheten att utredningen hänvisar till de kostnadsbedömningar som gjordes i betänkandet *Nationella minoritetsspråk i skolan* (SOU 2017:91). Skolverket menar att en uppräknings av kostnader till 2020 eller 2021 års nivå bör göras.

Skolverket delar utredningens bedömning i bilaga 3, sammanställning av förslag inklusive kostnadsuppskattning och tidsplan, att i den mån kostnaden för de föreslagna åtgärderna i form av uppdrag till myndigheten inte kan täckas inom ramen för förvaltningsanslaget bör en kostnadsberäkning inhämtas från Skolverket.

På Skolverkets vägnar

Peter Fredriksson
Generaldirektör

Gunnar Stenberg
Föredragande

I ärendets slutliga handläggning har även chefsjuristen Eva Westberg och avdelningschefen Kjell Hedwall deltagit.